К. Ткаченко, *Україна.*

ВАЖКА АТЛЕТИКА В УКРАЇНІ

В цьому році українська важка атлетика відмічає свій сторічний ювілей.

Сила і відвага завжди була в пошані українського народу. У легендах, піснях, переказах, думах, літописах наш народ здавна наділяв своїх найкращих синів надприродною силою, дивовижною хоробрістю, благородними пориваннями в боротьбі з ворогом своєї вітчизни.

Про силу і відвагу наших предків згадується ще у літописця Нестора в "Повести временных лет" і в "Слові о полку Ігоревім".

Физична сила, спритність, витривалість були у великій пошані в козаків Запорізької Січі. Так наприклад, козацький ватажок другої половини XVI сторіччя Іван Підкова славився величезною силою. Він легко ламав кінську підкову і міг зламати пальцями залізного талера, вхопившись за колесо воза, міг утримати на місці шістку коней.

Запорізькі козаки з ранніх років навчали своїх дітей верховій їзді, розвивали спритність і силу, витривалість і хоробрість.

Нащадок запорізьких козаків, один з відомих письменників XIX століття В. О. Гіляровський теж відзначався неабиякою силою. Бавлячись він міг зав'язати кочергу вузлом, а потім на потіху глядачів і розв'язати її. Не можна не згадати і нашого видатного земляка — борця і атлета Івана Піддубного.

Важка атлетика, як вид спорту на Україні виник у другій половині XIX сторіччя. Київський лікар Євген Федорович Гарнич-Гарницький в лютому 1895 року заснував Київський атлетичний гурток. В домі 21 по вулиці Пушкінській вони обладнали приміщення для занять, тренувались спочатку з гантелями, потім виконували гімнастичні вправи і в кінці боролись (журнал "Геркулес", 9, 1913 р.).

Київський атлетичний гурток був дуже популярним серед молоді. Гурток організував навіть змагання, хоч це було важко із-за того, що не було навіть простеньких штанг. З великими зусиллями С. Ф. Гарнич-Гарницькому вдалось дістати розбірну штангу вагою шість пудів. Гурток розростався і 10 травня 1889 року був затверджений

Леонід Жаботинський (Запоріжжя) став найсильнішим серед штангістів-важковаговиків. Не віддав він своєї корони і на олімпіяді-68 у Мехіко.
Leonid Zhabotynsky (Zaporizhya) became the strongest superheavyweight weight-lifter and retained the crown in the Mexico Olympic Games.

Статут Київської атлетичної спілки. Головою був вибраний невтомний Є. Ф. Гарнич-Гарницький.

На початку XX ст. стали провадитись змагання з важкої атлетики і боротьби на першість Південно-Західного краю (як тоді називали Україну). В змаганнях приймали участь в основному кияни, атлети Чернігова та Харкова. З 1910 року учасників почали розділяти на вагові категорії. Збільшувалась кількість змагальних вправ. З 1914 року змагання стали проводити в п'ятиборстві за міжнародними правилами (поштовх і ривок, ривок однією, жим двома, поштовх однією рукою).

На початку XX сторіччя на сторінках спортивної преси йшла гостра полеміка про корисність заняться важкою атлетикою. Пристрастними пропагандистами цього виду спорту були Київські лікарі — професор Б. К. Крамаренко і А. К. Анохін, який першим в царській Росії отримав

диплом "Тренер з важкої атлетики" (1908 р.)

Ще тоді вони підкреслювали, що при створенні національної системи фізичного розвитку не можна ігнорувати силові вправи і зокрема важкоатлетичні вправи.

Київське атлетичне товариство виховало прекрасних спортсменів-рекордсменів та переможців країни і світу. Серед них рекордсмени світу — Константин Павленко, Федір Гриненко, Степан Тонкопей та інші.

І в радянський період Україна займала видне місце серед багаточисленної і сильної важкоатлетичної спільноти. Вже з 1922 року на першостях тодішнього Радянського Союзу чемпіонами стали Іван Жуков, Давид Ехт, Ян Шепелянський, Федір Кондратьев та інші.

В 1933 році вперше пролунало ім'я Георгія Попова. Йому випало вписати блискучі сторінки в історію вітчизняного і світового спорту. З іменем цього видатного спортсмена пов'язаний дійсний переворот в методиці тренувань. Г. Попов першим серед українських атлетів 30-х років почав штурм світових рекордів. В цілому цей талановитий спортсмен 26 разів перевершував світові рекорди. А його рекорд у ривку 108725 кг. не могли перевищити кращі атлети світу цілих 16 років. (До речі треба знати, що до 1946 року світові рекорди спортсменів колишнього Радянського Союзу не реєструвались Міжнародною Федерацією важкої атлетики, бо СРСР не входив до її складу).

В 1936 році зійшла зірка видатного українського богатиря Якова Куценко. Цей талановитий спортсмен 14 разів підряд завойовував звання чемпіона СРСР.

З 1946 року почалась нова сторінка історії розвитку важкої атлетики. СРСР став членом Міжнародної Федерації важкої атлетики. І відразу блискучий успіх — Київський атлет Григорій Новак — чемпіон світу, Яків Куценко — срібна медаль, а Георгій Попов — бронзова. Яків Куценко ще й світовий рекорд встановив — штовхнувши 171 кг. Успішним був і перший офіційний чемпіонат Европи 1947 року. Яків Куценко — золота медаль, Олександер Донський та Г. Попов завоювали срібні медалі, а Микола Лапутін — бронзову.

В 50-60-ті роки українські атлети незмінно входили в число найсильніших важкоатлетів світу. В списках світових рекордсменів П. Кіршон, П. Матюха, Ф. Осипа, А. Житецький, В. Тимошенко.

Посередині славний важкоатлет України — А. Писаренко, чемпіон світу, в сучасності президент Федерації важкої атлетики в Україні, який вже вдруге привіз на вишкіл до Спортової Школи "Ч. Січ" свого сина Владислава. Зліва і справа: інструктори тенісу брати — Альберт і Юрій Колби з Ужгороду, Україна.

Золотими літерами вписав своє ім'я в історію олімпійського спорту Ігор Рибак — олімпійський чемпіон 1956 року в Мельбурні. Із світовим рекордом героєм Токійської Олімпіяди 1964 року стає Запорізький богатир Леонід Жаботинський, якому на протязі наступних п'яти років не було рівних на світовому помості. І він вдруге піднімається на вищу ступінь Олімпіяди в Мехіко. В 1976 році в Монреалі золоту медаль чемпіона здобуде львів'янин Петро Король. На XXII Олімпіяді в Москві золото в найпрестижнішій суперважкій ваговій категорії завоює богатир з Дніпропетровська Султан Рахманов, а срібну донеччанин Олександр Первій.

Восьмидесяті роки ввійшли в історію Українського важкоатлетичного спорту як період злету української школи — чемпіонами світу і Европи стають киянин Анатолій Писаренко, донеччанин Віктор Соц, Криворізький атлет Валерій Кравчук. А світові рекорди Анатолія Писаренка в суперважкій ваговій категорії і сьогодні є одними з найвищих світових досягнень за всю історію важкоатлетичного спорту. З результатом 205 кг в ривку і 265 кг в поштовху і сьогодні можна претендувати на призове місце на найвищого рангу змаганнях.

В 1991 році великого успіху досягли криворізький атлет Олександер Блищак та бердянський спортсмен Роман Севастеєв — вони стали срібними призерами чемпіонату світу, який відбувся в Німеччині.

1992 рік теж був для українських спортсменів достаньо успішним — на чемпіонаті Європи, який відбувся в Угорському місті Сексарді харків'янин Альберт Насибуллін здобув срібну медаль (56 кг).

Тимур Таймазов на олімпійському помості в Барселоні змагався з досвідченим російським спортсменом Віктором Трегубовим, і зумів виграти срібну олімпійську медаль. Це був великий успіх 22-х річного атлета з України.

Новою сторінкою в історії важкої атлетики України можна назвати 1993 рік. З проголошенням незалежности України в листопаді 1992 року федерація важкої атлетики України ввійшла повноправним членом в Міжнародну та Європейську федерації важкої атлетики.

В квітні 1993 року збірна команда України вперше самостійною командою виїжджає в Софію на чемпіонат Європи, де зразу ж дала про себе знати як одна з найсильніших команд Європи. Олександр Блищик з Кривого Рога та Тимур Таймазов з Хмельницька стали чемпіонами Європи, Альберт Насибуллін та Олександр Левандовський — призерами, а команда вперше в історії важкоатлетичного спорту України завойовує почесне 3 місце. Окрилені успіхом спортсмени і тренери подвоюють зусилля. Держава в важких економічних умовах знайшла можливість створити хай і не найкращі, але все ж достатньо прийнятні умови тренування для кращих представників важкоатлетичного спорту України. На чудовій олімпійській базі під Києвом збірна команда України готувалась до наступного чемпіонату світу, який мав відбутись в далекому австралійському Мельбурні.

І збірна команда України досягне чи не найбільшого успіху за всю історію розвитку важкої атлетики нашої держави. — Команда дебютантка виборола 1 загальнокомандне місце серед 72-х країн світу, учасниць світового форуму лицарів залізної гри. При чому у таких визнаних у всьому світі важкоатлетичних країн світу як Болгарія, Росія, Німеччина, Туреччина і Китай. Неймовірно, але цей факт уже став надбанням історії. В активі нашої збірної 3 золотих, 5 срібних, 2 бронзових медалі. Найбільший внесок в командну перемогу зробив дует у вазі 108 кг. Чемпіон світу Тимур Таймазов, та бронзовий призер Ігор Разорьонов. В вазі 76 кг чудово виступив Руслан Савченко — золота медаль в ривку і срібна медаль в сумі двоборства і три світових рекорди. Золота команда — це і Сергій Амелькін та Роман Севастеєв з Бердянська і Олександер Блищик і Вадим Бажан з Кривого Рога, Олег Чумак та Норік Дунамалян з Луганська, Сергій Нагірний з Дніпродзержинська. Ці хлопці зуміли показати, що є ще богатирі на Українській землі.

Не треба забувати, що і жінки не хочуть відставати від чоловіків. Так Люба Григурко з Івано-Франківська зуміла вибороти бронзову медаль чемпіонату світу в Мельбурні, а до цього ще й стала чемпіонкою Европи.

1994 рік для важкоатлетів України був такий же напружений як і минулий. В чеському місті Соколові чемпіоном Европи став Вадим Бажан і Руслан Савченко. Знову не було рівних Тимуру Таймазову. З трьома европейськими рекордами і сумою двоборства 430 кг. (195-235) він став чемпіоном Европи. Срібними призерами стали Олександр Блищик і Сергій Нагірний. Бронзову медаль завоювали Ігор Разорьонов та Роман Севастеєв. А команда знову підтвердила свою високу клясу і стала чемпіоном.

На чемпіонат світу 94 року в Стамбул збірна команда України виїхала, взявши до складу ряд молодих атлетів (з думкою про майбутню Олімпіяду) — чемпіона світу серед юніорів Сергія Лук'янчикова та срібного призера Дениса Готфріда, чемпіона світу 91 року серед юніорів Станіслава Рибальченка.

Одним з найкращих атлетів чемпіонату став наш Тимур Таймазов. У ривку — 200 кг, світовий рекорд, у поштовху 235,5 кг — світовий рекорд і рекордна сума — 435 кг — чудово. Бронзові медалі завоювали Руслан Савченко та Станіслав Рибальченко. Добре зарекомендували себе молоді наші атлети, встановивши світові рекорди серед юніорів — Денис Готфрід та Сергій Лук'янчиков. Загальне командне місце — IУ.

Велику ролю в підготовці команди грає тренерський колектив — це її мозок, організація і невтомна праця.

Добрим словом слід відзначити Криворізького тренера Григорія Кривоноса, Хмельниччанина (тренера Таймазова) — Михайла Мацьоху, Бердянського наставника Олександра Савона, наставників луганчан Микиту Тоняна, Валентина Михайлова і нинішнього головного тренера збірної команди Василя Кулака. Завдяки вдумливій праці названих тренерів та багатьох їх колег, які працюють по всій Україні і стали можливими нинішні досягнення наших богатирів.